

Raadsvoorstel

Voorstelnummer: 794372
Zaaknummer: 906952

Houten, 14 april 2026

Onderwerp:

Ontwerp Programmabegroting Omgevingsdienst Utrecht

Beslispunten:

1. Een zienswijze in te dienen op de Ontwerp Programmabegroting 2027 van de Omgevingsdienst Utrecht door middel van de bij dit voorstel behorende zienswijzebrief.

Samenvatting

De Programmabegroting 2027 vormt het financiële en beleidsmatige kader voor het tweede jaar na oprichting van de ODU en markeert een wezenlijke overgang in de ontwikkeling van de organisatie. Hoewel 2027 geen jaar is van majeure beleidsintensiveringen of taakuitbreidingen, is het nadrukkelijk ook geen beleidsarm jaar. Juist in deze fase van de nieuwe dienst is het noodzakelijk om richting te geven aan de ontwikkeling van de ODU, ten aanzien van landelijke ontwikkelingen, regionale opdrachten, sturing op kwaliteit en maatschappelijke effecten en de inzet van financiële en personele middelen.

Er is een structureel sluitende meerjarenraming voor 2028 tot en met 2030. Voor 2027 is een prijsindexering opgenomen van gemiddeld 2,9%. Daarnaast wordt in de begroting uitgegaan van een startkapitaal dat leidt tot een algemene reserve van 7% van de omvang van de begroting (het maximale percentage). Belangrijkste argument hiervoor is dat zich in de eerste jaren na een samenvoeging incidentele tegenvallers kunnen voordoen, bijvoorbeeld door harmonisatie-effecten, ICT-risico's of externe ontwikkelingen. Een toereikend startkapitaal voorkomt dat dergelijke risico's direct leiden tot tussentijdse bijstellingen of aanvullende bijdragen van deelnemers.

Het inbrengen van het beschikbare vermogen uit de voormalige diensten in de algemene reserve van de ODU draagt bij aan financiële stabiliteit, bestuurlijke rust en voorspelbaarheid in de eerste jaren van de nieuwe organisatie. Een lager niveau zou onvoldoende recht doen aan het risicoprofiel van een organisatie die zich in de eerste jaren na samenvoeging nog verder moet bestendigen.

De prijsindexering en het gewenste startkapitaal geven aanleiding om een zienswijze in te dienen, waarbij aandacht wordt gevraagd voor aanvullende kostenbesparingen en het opnieuw beoordelen van de noodzaak voor een eigen vermogen van 7% voor het volgende begrotingsjaar. De concept zienswijzebrief is als bijlage bij dit voorstel gevoegd.

Aanleiding

Op 27 maart jl. heeft het algemeen bestuur van Omgevingsdienst Utrecht hierna: ODU) de ontwerpprogrammabegroting 2027 (hierna: begroting) vastgesteld en vrijgegeven voor zienswijzen. De Wet gemeenschappelijke regelingen bepaalt dat de raad zienswijzen over de begroting 2027 binnen 12 weken na verzending ervan kenbaar kan maken. Voor 2027 wordt de begroting gecombineerd met de kadernota. Dit is bij de vorming van de ODU afgesproken. Vanaf 2028 wordt er weer een afzonderlijke kadernota opgesteld.

Beoogd effect

Het Algemeen Bestuur van de ODU heeft een actieve informatieplicht naar de raad. De raad kan door gebruik te maken van het recht om een zienswijze in te dienen op de begroting van de ODU haar kaderstellende en controlerende rol vervullen en invloed uitoefenen op de begrotingscyclus van de ODU.

Argumenten per beslispunt

1.1 *De kostenbesparingen zijn niet voldoende inzichtelijk.*

In de brief van 5 februari 2026 hebben de colleges van 13 deelnemende gemeenten (waaronder gemeente Houten) de ODU opgeroepen om in te zetten op besparingsresultaten en financiële voorspelbaarheid (bijlage 4). Daarbij is gevraagd om de budgettaire kaders mee te laten bewegen met het gemeentefonds en daarom een streefcijfer van 2,5% aan te

794372

houden voor prijsmutaties (gebaseerd op de prijsmutatie Bruto Binnenlands Product van het CBS).

De begroting van de ODU laat een prijsmutatie zien van 2,9%. Hierdoor wordt niet (volledig) tegemoetgekomen aan de wens die in voornoemde brief is geuit. Op basis van de septembercirculaire wordt voor 2027 rekening gehouden met een loonstijging van circa 5,1% en een stijging van materiële lasten van circa 2,5%. Gegeven het arbeidsintensieve karakter van de ODU leidt dit tot een gewogen autonome kostenontwikkeling van circa 4,6%. Door scherp te sturen op kostenbeheersing, prioritering en efficiëncymaatregelen is het gelukt deze ontwikkeling te dempen tot 2,9%.

In de begroting 2027 is circa € 750.000 aan kostenbesparingen ingeboekt. In de begroting wordt niet duidelijk waaruit deze kostenbesparingen bestaan en in hoeverre deze ook daadwerkelijk worden gerealiseerd. In hoeverre zich risico's voordoen dat de (voorgenomen) kostenbesparingen niet worden gerealiseerd is hiermee niet duidelijk. Omdat de ODU zich op dit moment in de opstartfase bevindt is transparantie hierover wenselijk omdat de (financiële) risico's, zoals de ODU zelf constateert, in deze fase van de dienst groter zijn.

1.2 Het gewenste startkapitaal leidt tot een hogere weerstandsratio dan afgesproken.

Na de liquidatie van de Regionale Uitvoeringsdienst Utrecht (hierna: RUD) en de Omgevingsdienst regio Utrecht (hierna: ODRU) komen het resterende eigen vermogen van beide diensten vrij. Bij de oprichting van de ODU is afgesproken dat het startkapitaal van de nieuwe dienst wordt gevormd vanuit het resterende eigen vermogen van de geliquideerde diensten. De hoogte van dit startkapitaal is nog niet bepaald. Bij de oprichting van de ODU is tevens afgesproken dat de algemene reserve van de dienst maximaal 7% mag bedragen en gestreefd wordt naar een weerstandsratio van 1%.

In de voorliggende begroting wordt uitgegaan van de vorming van een maximale algemene reserve van 7%, omdat nu al blijkt dat de resterende reserves van RUD en ODRU dit mogelijk maakt. Door de vorming van het maximale eigen vermogen komt weerstandsratio uit op 1,52%.

De ODU bevindt zich in de jaren 2026 en 2027 nog in de fase van opbouw en doorontwikkeling, waarin de overgang van een fusieorganisatie naar een stabiele basis centraal staat. Door onder meer organisatieontwikkeling, harmonisatie van werkprocessen en de ontwikkeling van de productie zijn de feitelijke risico's in deze periode groter dan uit de risicoanalyse in de begroting tot uitdrukking komt. Dit maakt het noodzakelijk om te beschikken over voldoende aanvullende financiële ruimte om tegenvallers op te kunnen vangen. Als deze ruimte ontbreekt, bestaat het risico dat de ODU bij tegenvallers genoodzaakt is om direct een aanvullende bijdrage van de deelnemers vragen.

Voor de geschetste situatie bestaat begrip. Het realiseren van een robuust startkapitaal biedt de benodigde financiële stabiliteit en kan worden gefinancierd uit de resterende eigen vermogens van ODRU en RUD. Aangezien het eigen vermogen van de ODU hiermee het maximale percentage van 7% van de begroting bereikt en de weerstandsratio aanzienlijk boven de streefwaarde uitkomt, is het van belang om hierbij aan te bepalen dat bij de begroting 2028 opnieuw wordt beoordeeld of deze weerstandsratio en vermogenspositie nog passend zijn. Wanneer dit niet het geval is, dient dit te leiden tot het terugvloeiën van middelen naar de deelnemers.

1.3 Verdere inzet op kostenbesparingen is gewenst.

In de meerjarenraming zijn de verwachte besparingen als gevolg door de samenvoeging van de ODRU en RUD verwerkt. Vooralsnog betreft dit alleen kostenbesparingen op het gebied van ICT, met name op licentie-, en applicatiekosten, die door schaalvergroting kunnen afnemen. Deze besparingen lopen naar verwachting op tot circa € 250.000 structureel in 2029.

Bij de vorming van de ODU is het behalen van efficiëntievoordelen expliciet als argument voor een fusie genoemd, zonder dat destijds concreet kon worden aangegeven waar deze voordelen uit zouden bestaan en welke omvang zij zouden hebben. De raad heeft bij de vorming van de gemeenschappelijke regeling daarom nadrukkelijk het belang onderstreept dat dit inzicht in de jaren na de fusie wordt verkregen.

Aangezien op dit moment alleen besparingen op het gebied van ICT zijn geconstateerd en overige potentiële efficiëntievoordelen nog onvoldoende in beeld zijn, is een herhaald en nadrukkelijk beroep op verdere kostenbesparingen gerechtvaardigd. Om deze reden wordt in de zienswijze de ODU opgeroepen zich in te zetten om niet alleen aanvullende besparingen te realiseren, maar ook het inzichtelijk maken van mogelijke structurele bezuinigingsopties voor 2028, inclusief de consequenties daarvan voor het niveau en de kwaliteit van de dienstverlening.

Kanttekeningen

Het indienen van een zienswijze biedt de raad de mogelijkheid om richting te geven en aandachtspunten mee te geven, maar leidt niet automatisch tot aanpassing van de voorliggende begroting. De uiteindelijke besluitvorming vindt plaats binnen het bestuur van de gemeenschappelijke regeling, waarin ook de belangen van andere deelnemende partijen worden meegewogen. Hierdoor kan de invloed van de zienswijze in de praktijk beperkt zijn.

Participatie

Niet van toepassing.

Financiën en formatie

De netto kostenstijging van de bijdrage van de gemeente Houten bedraagt 4,4%, hetgeen betekent dat de bijdrage voor 2027, bij een ongewijzigd takenpakket uitkomt op € 983.361 (was € 941.983 in 2026). De netto stijging varieert per deelnemer en bestaat uit:

- De stijging van de deelnemersbijdrage van 2,9% door kostenverhogingen.
- De correctie van de eenmalige extra middelen in 2026 voor de voormalig RUD-deelnemers voor de regionale uren. Deze middelen zijn in 2026 eenmalig door de Provincie Utrecht ter beschikking gesteld maar komen nu voor rekening van de deelnemers.

Omdat gemeente Houten deelnemer was van de RUD Utrecht stijgen de kosten met meer dan het gemiddelde percentage, vanwege de correctie voor de extra middelen voor regionale taken. De regionale uren zijn overeengekomen in de dienstverleningsovereenkomst met de ODU en worden ingezet voor projecten met een regionaal belang.

Communicatie

De begroting is, overeenkomstig de hierover bestaande afspraken, voor eenieder ter inzage gelegd. De zienswijze van de raad wordt aan het Algemeen Bestuur van de ODU gestuurd.

Voortgang

Omdat de zienswijzetermijn formeel afloopt op 19 juni, zal het voorgenomen besluit met de zienswijzebrief al worden toegezonden aan de ODU onder voorbehoud van bekrachtiging door de raad. Na de raadsvergadering wordt het definitieve besluit nagezonden. Voorheen werden de zienswijze door het college verzonden als uitvoering van het raadsbesluit en ondertekend door de gemeentesecretaris en de burgemeester. Voor de helderheid en rolzuiverheid wordt dit vanaf heden aangepast en wordt de zienswijze wordt ondertekend door de griffier (a.i.) en de burgemeester, omdat de gemeenteraad deze zienswijze indient.

Het Algemeen Bestuur moet schriftelijk en gemotiveerd reageren op de ingediende zienswijzen. Dit betekent dat het AB per zienswijze moet aangeven of deze wordt overgenomen of waarom deze niet wordt overgenomen. Een concept schriftelijke reactie op de zienswijze wordt besproken in de vergadering van het Algemeen Bestuur op 10 juli 2026.

Evaluatie

Niet van toepassing.

Houten, 14 april 2026

Het college van burgemeester en wethouders van de gemeente Houten,
de secretaris, de burgemeester,

R. van Netten

H.C. Heerschop

Bijlagen

1. Ontwerp Programmabegroting 2027 Omgevingsdienst Utrecht
2. Aanbiedingsbrief Dagelijks Bestuur Ontwerp begroting voor zienswijze
3. Zienswijzebrief ontwerp programmabegroting 2027
4. Brief van Utrechtse gemeenten aan gemeenschappelijke regelingen (5 februari 2026)

Verantwoordelijke portefeuillehouders college

1e PoHo: Wil Kosterman

Raadsbesluit

Voorstelnummer: 794372

gemeente Houten

Onderwerp

Ontwerp Programmabegroting Omgevingsdienst Utrecht

De raad van de gemeente Houten heeft het voorstel van het college van burgemeester en wethouders d.d. 14 april 2026 gelezen en besluit:

1. Een zienswijze in te dienen op de Programmabegroting 2027 van de Omgevingsdienst Utrecht door middel van de bij dit besluit behorende zienswijzebrief.

Dit is besloten in de openbare vergadering van de raad op 23 juni 2026.

De raad van de gemeente Houten,
De griffier a.i.,

M.A.J.R. Hermans

de voorzitter,

H.C. Heerschop